IL-PARROĊĊA TA' L-IMQABBA

Il-Knisja Parrokkjali ta' l-Imqabba kienet għall-ewwel imgħaqqda mal-Knisja Matriċi ta' Bir Miftuħ, it-tielet waħda fost l-ewwel għaxar Parroċċi mwaqqfa mill-Isqof De Mello fl-1436, u baqgħet magħha sakemm ġiet mifruda minnha u mwaqqfa f' Parroċċa għaliha fix-xahar ta' Novembru 1598.

Fl-1 ta' Awissu, 1574, il-Papa Gregorju XIII bagħat f'Malta lil Monsinjur Pietru Duzzina bħala Delegat Inkwiżitur u Viżitatur Appostoliku tad-Djoċesi. Monsinjur Duzzina fit-8 ta' Frar, 1575, wara li lesta l-viżiti tiegħu fil-Matriċi ta' Bir miftuħ, telaq sabiex jagħmel il-viżita lit-8 knejjes ta' l-Imqabba u beda mill-Knisja ta' San Bażilju, il-knisja prinċipali ta' l-Imqabba. F'dan iż-żmien l-Imqabba kienet raħal ċkejken, bi 30 dar imxerrdin 'il hawn u 'l hinn, u b'inqas minn 150 ruħ. Il-poplu tar-raħal talab lil Monsinjur Duzzina biex jifred l-Imqabba minn Bir Miftuħ, iżda din ix-xewqa tiegħu ma ġietx maqtugħa għal kollox ħlief 23 sena wara mill-Isqof Mons. Fra Tommaso Gargallo.

Mill-atti tan-Nutar Dun Ġwann Debono, Kanċillier tal-Kurja, fis-16 ta' Settembru, 1595, l-Imqabbin għażlu lil Baskal Spiteri u sitta oħra bħala rappreżentanti tagħhom, sabiex jagħmlu bil-miktub talba lill-Isqof Tommaso Gargallo u jwaqqaf l-Imqabba f'parroċċa. Huma wegħduh ukoll li jintrabtu li jagħtu lill-Kappillan ġdid dar fejn joqgħod u flus biex igħix, li jixegħlu minn flushom il-lampa quddiem Ġesù Sagramentat u talbuh li tiġi magħżula bħala Knisja Parrokkjali dik ta' l-ASSUNZJONI TA' MARIJA VERĠNI li kienet tinsab f'nofs ir-raħal. Din it-talba bil-wegħdiet tagħha għoġbot lill-Isqof u b'digriet tas-16 ta' Novembru 1598, maħruġ mill-Papa Klement VIII, l-Imqabba ġiet imwaqqfa f'Parroċċa u Dun Ġwann Mizzi, li kien viċi f'Ħal Safi, ġie magħżul bħala l-ewwel Kappillan tagħna.

Billi r-raħal kien qiegħed jikber ġmielu u n-numru tan-nies kien laħaq 487, Dun Pietru Pace li kien Kappillan, ħaseb biex jibni knisja akbar, u talab lil Mikiel Zammit, li kien wera x-xewqa tiegħu, biex jibni minn flusu knisja ġdida. Din il-knisja nbniet u ġiet iddedikata lill-ASSUNZJONI TAL-MADONNA u fil-kors tal-bini tagħha l-funzjonijiet kienu jsiru fil-Knisja ta' San Bażilju.

Fil-viżita pastorali ta' l-Isqof Fra Luca Bueno li saret fid-19 ta' Diċembru, 1667, ġie deċiż li din il-Knisja kienet żgħira u ordna li tinbena knisja akbar. Din ix-xorti messet lill-Kappillan Dun Anġlu Mallia, avukat, li bil-ħeġġa ta' Mqabbi li kien, flimkien mal-prokuraturi tiegħu, beda jiġbor il-flus biex jibni knisja akbar minn ta' qabel, il-knisja li għandna llum. Din il-Knisja nbniet madwar il-knisja ż-żgħira u tlestiet fis-sena 1689 wara 23 sena, taħt id-direzzjoni ta' Marju Briffa u ibnu, it-tnejn mill-Imqabba. Il-knisja ġiet ikkonsagrata fl-20 ta' Mejju 1774 mill-Isqof Fra Giovanni Carmine Pellerano bi spejjeż ta' Dun Karl Zammit mill-Imqabba.

Din il-Knisja hija "sabiħa u eżatta fl-arkitettura tagħha" (Achille Ferris); hija ta' ordni joniku b'forma ta' salib latin u fiha 10 artali kollha ta' l-irħam. L-iskultura tal-prospettivi u ta' l-altari saret kollha b'xejn mill-Kjeriku Franġisk Agius, u fl-1895 tkompliet l-iskultura fil-gwarniċjun u fl-arkati minn Mastru Wenzu Montebello minn Ħal Qormi. Ġew miżjuda l-kapitelli minn Mastru Pawl Xuereb taħt id-direzzjoni tal-Professur Nikola Zammit. Il-knisja tikkonsisti fil-kor, f'żewġ kappelluni, f'korsija u żewġ sagristiji ma' ġenb il-kor. Is-sagristija l-ġdida kienet tabilħaqq sabiħa għall-arkitettura perfetta tagħha. Il-knisja hija twila 114 il-pied, wiesgħa fil-kapelluni 77 u fin-navi 24 u nofs.

Fl-1897 il-koppla u l-lunetti ġew imżejna bil-pittura minn Professur Filippo Venuti ta' Ruma u għandha kampnar wieħed biss b'7 qniepen, il-kbira fosthom, li rnexxiet tassew, saret f'Milan mid-ditta Barigozzi aspejjeż tal-benefattur Michele Zammit u martu Giovanna.

Fil-parroċċa ta' l-Imqabba jinsabu mwaqqfa 3 Fratellanzi: tas-Sagrament (1600), tar-Rużarju (1634), u tal-Kunċizzjoni (1775); 3 kongregazzjonijiet: tal-Qassisin taħt il-Patroċinju ta' San Ġużepp (1675), ta' l-Agunija (1710) u ta' San Mikiel (1852), barra minn għaqdiet kattoliċi oħra. Fost l-affarijiet oħra huwa ta' min isemmi l-kwadru tal-pittura fuq l-injam li jirrappreżenta t-tieġ ta' S. Katerina mogħti minn Dun Girgor Schembri; il-kwadru ta' l-ASSUNTA fil-kor magħmul mill-Professur Venuti fl-1897; is-salib tal-kleru mogħti mill-qassisin fl-1768; il-lampier tal-fidda mogħti minn Marija Farrugia fl-1789; l-ostensorju mogħti minn Dun Salv Schembri fl-1912, u l-istatwa ta' SANTA MARIJA skolpita fuq l-injam minn Xandru Farrugia taż-Żejtun fl-1836 u hija waħda mill-aktar statwi sbieħ u artistiċi tad-Djoċesi.

Fl-1928 l-istatwa ġiet mogħnija b'pedestall tal-fidda maħdum mid-ditta Antonio Ghezzi e Figli ta' Milano fuq id-disinn ta' l-Imgħallem Abram Gatt ta' Bormla u b'esekuzzjoni fl-injam tas-surmast Manwel Buhagiar ta' Ħal Tarxien. fl-istess sena saret bradella ġdida bl-appostolat maħdum fl-Awstrija. Id-disinn tagħha sar minn Abram Gatt u ġiet esegwita minn Manwel Buhagiar. Il-benefatturi kienu Mikiel Zammit u Grazja Inguanez, it-tnejn mill-Imqabba.

Fid-9 ta' April, 1942, il-Knisja Parrokkjali ta' l-Imqabba ġiet imġarrfa sewwa mill-bombi ta' l-għadu. Il-Koppla, il-kor, il-kappellun tax-xellug, is-sagristija l-ġdida sefgħu mġarrfin għal kollox. Ħafna oġġetti ntilfu, fosthom il-famuż orgni tad-ditta Inzoli li sar fl-1905; l-injam tat-tunzell il-ġdid u l-kanopew irrakkmat tat-Tabernaklu, l-artal maġġur bl-irħamijiet prezzjużi li kellu, u tliet artali oħra. Fi żmien ħames snin il-Knisja ġiet mibnija mill-Imgħallem Baskal Xuereb mill-Imqabba taħt id-direzzjoni tal-perit Andrea Micallef. Reġa' sar orgni ġdid mid-ditta Tamburini ta' Crema li żżanżan fl-1 ta' Mejju 1949, tlestew żewġ kwadri tal-pittura ġodda fil-kappellun tax-xellug, saret il-gallerija ta' l-orgni l-ġdid u tlesta l-presbiterju u l-artal maġġur maħdumin mid-ditta ingazio Bonavia ta' Birkirkara.

Ritratt storiku tal-vara ta' Santa Marija fiz-zuntier tal-Knisja meta ġie mżanżan il-pedestall tal-fidda.

Maż-żmien bil-għajnuna tal-benefatturi u tal-poplu ġeneruż tar-raħal il-knisja kompliet tiġi mżejna u armata. Fl-1961 il-pittur Aldo Micallef Grimaud pinġa l-pittura ta' l-erba' lunetti li juru tliet evanġelisti, San Mattew, San Mark u San Ġwann minflok l-oħrajn li kien pinġa Venuti u li kien ntemmu bil-gwerra. Minn ta' Venuti rrestawra dak ta' San Luqa li kien tfarrak sewwa. Fl-1965 bit-tberik tal-Kappillan Dun Karm Bianco saret qanpiena li ħadet post l-oħra li kienet imġenġla. Inħadmet mid-ditta Bianchi ta' l-Italja, swiet 530 lira u ħallsu għaliha l-aħwa Monsinjuri Ghigo. Fit-8 ta' Awissu 1966, l-Isqof Mons. Em. Galea, Vigarju Ġenerali, ikkonsagra ħames altari, fosthom l-altar maġġur, li kienu tkissru u saru ġodda.

Xalata kbira l-għada tal-Festa

Navżaw li min irid jiġi x-xalata fis-16 t'Awissu javviċina lil xi ħadd tal-Kumitat.
Tluq minn ħdejn il-Knisja fis-1.30 pm.